

Tema 1. Absolutisme i parlamentarisme: Nacions i estats a l'Europa moderna.

• Els orígens del concepte de monarquia absoluta per dret diví.

A mitjans del S XVIII molts països funcionen amb sistemes de monarquia absoluta legitimada a través del dret diví. Això be de les teories imperials del Baix Imperi Romà on es considerava que l'Emperador era el representant de Déu a la Terra, i que tenia més autoritat que el Papa.

Al S VIII a l'Europa Occidental sorgeix un conflicte entre el Papa i els reis / emperadors. Es clericalitzen les institucions, i fruit del poder eclesiàstic (que està per sobre del poder civil) el Rei o Emperador ho esdevé per la Gràcia de Déu, però no és la màxima autoritat divina a la Terra, sinó que aquesta ho és el Papa. Per tant existeix un vassallatge del Rei cap a l'església i el poder papal. És la **Monarquia Teocràtica**.

Al S XIII apareix la **Comunitat del Regne** (un cos constituït per senyors feudals + el rei). Ja no està supeditat a l'església, però el rei està supeditat a les lleis, i el govern és portat a terme pel rei i els estaments privilegiats. A la Comunitat del Regne s'hi arriba a través de les **Revolucions Feudals** . Els reis són el primer entre els iguals. Es produeix una laicització del poder i el pensament polític, que es relaciona amb el pensament aristotèlic. El rei és la màxima, única i última institució del regne, no es deu res al poder eclesiàstic.

Al S XIV Joan de París a Sobre el poder reial i papal deia que el rei ho era per voluntat popular, i que a més a més podia ser destituït pel poble. Marcin de Pàdua a El defensor de la pau deia que la llei afectava a tothom per igual, i que tots els ciutadans podien escollir lliurament l'Estat en el que volien viure. Bartolus Sassoferatto deia que hom no era lliure fins que no tenia cap poder per sobre.

Al S XV son les acaballes de l'Edat Mitjana, i una època de conflictes importants com la Guerra dels Cent anys, la Revolució Oscan a Bohèmia i conflictes civils com la Guerra Civil Catalana (1462–1472).

Al S XVI Carles V pretén reinstaurar a Europa un imperi, pq rep per herència l'imperi Alemany, i l'Imperi Espanyol. Imperi que fracassarà en el moment que Carles V es retiri a un monestir.

Al S XVII i XVIII l'Estat absolutista intenta legitimar-se altre cop a través del dret diví. Al mateix temps que s'intenta legitimar el poder del rei, també s'intenta revocar-lo. Hi ha una pugna entre dos models d'administració pública : La monarquia sacralitzada i el constitucionalisme.

1.2 Els teòrics de la política i l'estat modern.

Maquiavel

Darrera les propostes polítiques de Maquiavel no hi havia maldat sinó un exercici de realisme polític. Personatge implicat en l'administració que creu que el governant ha de ser preferiblement temut (= respectat). Inspirador de moviments com la Revolució Francesa a partir de les seves teories sobre la República

Hobbes

Defensor de les monarquies absolutistes. Intenta racionalitzar l'Estat absolutista. Ho fa a través de l'anàlisi

humà. Considera que l'home es mou per ànsies de poder sobre els altres i les seves riqueses. En el Leviathan (publicat al 1651) parla de l'estat natural en el que es troba sumit l'home, estat de guerra de tots contra tots. L'home és un llop pel mateix home. La única manera de fer que això s'arregli és traspasar aquestes ànsies de poder a un ens superior (l'estat absolutista, que no garanteix cap llibertat però que ofereix protecció). Les teories de Hobbes no agradaven ni als reaccionaris ni als progressistes.

Locke

Escriu influenciat per la pau i la prosperitat de la postguerra. En el **primer Tractat de Govern Civil** desmenteix la divinitat del governant (el rei). En el **segon Tractat de Govern Civil** nega l'estat natural de Hobbes i diu que era aleshores que l'home era lliure, i que només es sotmetia la poder per protegir les propietats individuals, ja que en l'estat natural no es podia garantir aquesta protecció. El poder de l'estat podia ser eradicat pel poble. (precedent de l'Estat Britànic).

Montesquiu

Desautoritza la monarquia apostant per un règim republicà. el seu treball més famós és l'Esperit de les Lleis, on critica l' absolutisme i defensa la monarquia parlamentària de la britània i també la separació de poders.

Voltaire

Sota un concepció elitista defensava la monarquia absoluta amb la condició que sempre actués pel màxim benefici pel poble (tot pel poble però sense el poble). Als S XVII i XVIII els monarques adoptaven les idees que els hi anaven millor. Com P.ex. el cas de Frederic II de Prússia.

Rousseau

Escriu El contracte social al 1762 Penasament republicà. El contracte no s'estableix entre el poble i el monarca, sinó entre persones iguals que formen una col·lectivitat. Tothom ha de participar de les decisions. Totes aquestes teories es basen en la entre els individus i l'estat, i aquesta es basa en un pacte revocable en cas d'incompliment. En la immensa majoria de casos els estats s'han configurat a través de l'agressió i la violència. És necessari el consens pq un estat persisteixi.

1.3 Què va ser l'absolutisme ? .El despotisme il·lustrat.

Sorgeixen altra vegada les tradicions medievals pactistes i contractualistes, que es barregen amb les idees parlamentàries que portaven el parlamentarisme modern. Es produí un enfrontament entre dues idees als segles XVI, XVII, XVIII: monarquia absoluta versus pacte entre el rei i les institucions.

Al S XVII hi ha un creixement del poder del monarca dins una crisi política i social (sobretot en la zona del mediterrani, però a l'Atlàntic les coses marxen bé). L'Estat s'expandeix, i és l'element cabdal en aquest període. L'escola alemanya veu una gran ofensiva de la nobles per recuperar el seu poder adquisitiu, però l'estat dissenya polítiques de recaptació d'impostos, i això fa desplaçar els senyors feudals a Occident. A l'Europa Oriental l'Estat es reforça a base de pactar amb els senyors feudals, es reforça el feudalisme per reforçar l'Estat. Per mantenir l'Estat cal exèrcit i funcionaris, i s'imposen carregues impositives desorbitades de les quals s'escapa l'estament privilegiat, les manufactures i el comerç. A part d'això, el motor de l'economia eren també els tractes polítics, com el cas francès del mercantilisme

(encara que l'estructura estatal sigui bàsicament feudal)

Quan l'Estat tendeix a la centralització i concentració de poders, a efectes impositius només centralitza el sistema impositiu feudal (l'Estat fa a l'engròs el que feien els senyors feudals). Els senyors feudals , ara sense

competències, es veuen obligats a centrar-se en la cort i acaparar càrrecs i responsabilitats polítiques. Així que el que fan aquests Estats és perpetuar el sistema estamental heretat. Els nobles consideraven que una de les funcions de l'estat absolutista era el control del camperolat (estament més indefens davant les institucions), que era el més nombrós, i els que treballaven per mantenir-los a ells. Però malgrat tot l'Estat absolutista no pogué evitar el descontent de l'aristocràcia que conspirava contínuament en contra del rei. La burgesia també estava descontenta per les seves contínues prohibicions d'accedir a les institucions. Al S XVIII veiem una estranya relació entre l'aristocràcia rebel i la burgesia ambiciosa per demanar la convocatòria de l'Estat General a Lluís XIV.

1.4 Els límits de l'absolutisme

1.4.1 El parlamentarisme i els protogovernns

El Parlament sorgí de la **Cúria Reges** (reunió de nobles laics i eclesiàstics, consultiva pel rei). A la Baixa Edat mitjana evolucionà i es feu més complexa: al voltant de nobles i clergues aparegueren viles i ciutats (França 1168, Catalunya 1218, Anglaterra 1265...).. La causa d'això fou que el rei tenia privilegi d'encunyació de moneda, i si el monarca n'abusava, això perjudicava les ciutats i el comerç (així el rei forçà a l'aparició d'un impost que evités l'abús de l'emissió de diners, que evidentment produïa inflació). Així les ciutats pacten amb el rei, i s'incorporen en el quadre de la societat estamental, ara completament reflectida en tres estaments. Això també produeix l'aparició de Parlament i Corts medievals. A mesura que avança l'absolutisme, les nacions històriques perden força, i els seus parlaments són marginats juntament amb altres institucions d'autogovern. Les convocatòries per les Corts i el Parlament s'anaren espaïant cada vegada mes, i mentre el rei feia el que volia. Però això no sortí del tot bé, pq aparegueren institucions de protogovern com **La Diputació del General** al 1413 (La Generalitat), que tenia com a missió recaptar impostos. Així algunes d'aquestes institucions adoptaren competències per paliar els efectes de l'espaïament de les corts. El lloc on tingué més èxit fou en la Corona Catalano- Aragonesa.

Parlament Francès o Estat Generals

França estava dividida en dos tipus de territori. **Pays d'elections** (nucli de la monarquia francesa , central i original, que tenia la seva pròpia representació escollida). I **Pays d'etats** (territoris annexionats que tenien els seus propis parlaments). Els estats Generals tenien periodicitat de convocatòria fins al 1614 (que és quan el bloquegen, i roman inactiu des del 1614 fins al 1788). Els Estats Generals seguien la divisió tradicional:

- El primer estament amb 270 diputats de la Noblesa.
- El segon estament amb 291 diputats del clergat.
- El tercer estament amb 578 diputats. (per això li interessa el vot per diputat).

Dieta Polonesa o Sejm

Model poc evolucionat. Durant molts segles no hi hagué representants urbans, i només hi havia noblesa. La raó és que la monarquia era electiva, i els nobles volien controlar l'elecció del rei. Fins al 1788 la monarquia no passa a ser hereditària.

Parlament Alemany o Reichstag

Adaptat a la realitat pluriestatal de l'imperi. Hi havia uns electors, però eren l'arquebisbe de Trèveries i Colònia, el rei de Bohèmia... qui escollien l'emperador. Un altre grup eren els prínceps de l'Estat Alemany amb propietats, i el tercer eren els representants de les ciutats lliures sota la autoritat imperial.

Parlament anglès

Al S XIV es formen dues cambres:

- ◆ L'alta o dels Lords (noblesa i clergat)
- ◆ La baixa o la dels Comuns (2 representants de cada comtat i representants de la ciutat de la corona)

En ple S XVIII es pot parlar de bipartidisme, encara que al S XIX entrarà un tercer partit, el dels laboristes. La consolidació del Parlament anglès esdevé en les revolucions de 1640 i 1688 que acaben amb l'absolutisme i s'apropa al **Bill of Rights** , una declaració dels drets en que la cambra dels comuns està per sobre del monarca. Tot i així hi hagué moltes imperfeccions i es revisà el sistema al 1832 (reforma electoral d'Anglaterra). Hi havia desplaçaments importants per la Revolució industrial, i s'hagueren de canviar els districtes electorals per evitar el Burg podrit (població deshabitada que gaudia de diputat que era el ric del moment que comprava la poca població que hi havia).

1.4.2 La importància dels estats senyorials

El poder absolut de la Corona és menys absolut del que sembla, ja que el que era important era el poder dels Estats. A partir del S XV el règim senyorial adoptat pel feudalisme presenta certs canvis:

- Compravendes de jurisdiccions feudals entre nobles i burgesos. La burgesia és menys modernista del que sembla, el que volen és assimilar el sistema de vida dels nobles. És un sistema dinàmic en el que els burgesos ascendeixen socialment i els nobles s'enriqueixen.
- **Condonació dels drets senyorials** ð Els senyors feudals tendeixen a substituir el cobrament de rentes en espècies per rentes en diners en efectiu. Al S XVI perden poder adquisitiu pq no tenen en comte la inflació i continuen cobrant renda fixa.
- **Altres entitats que compren dominis feudals** ð Les ciutats compren terrenys per exercir les funcions dels senyors feudals. P.ex: Bcn compra les Baronies de Flix i de Palma per poder cobrar taxes als vaixells que passaven pel Delta. El senyor governava el seu propi estat feudal, la qual cosa implicava una gran dispersió de poder.

El control dels senyors territorials sobre la població és el que dona més importància als estats territorials : obtenció de rentes en espècies i efectiu. Monopolis de bens (com els molins , que s'havia de pagar per moldre) i de l'administració de justícia en dos sistemes:

- Mer imperi: El mer imperi implicava l'alta justícia (jurisdicció criminal) que derivà el seu poder cap a la monarquia.
- El mixt imperi, que es conserva a tot arreu i imposa penes menors.

Els serfs eren a la part més baixa de la societat, i sorgiren després de la crisi de l'esclavitud de l'Imperi Romà. A Catalunya hi havia els **pagesos de remenys**, que estaven subjectes als **mals usos**:

- **Rementic** ð pagès subjecte a la terra que treballa sense ser individual.
- **Intestic** ð el senyor feudal es queda part de la terra quan el pagès no fa testament.
- **Exorquia** ð El senyor feudal multa a una parella que no te fills, pq vol mà d'obrta.
- **Cogutia** ð El senyor feudal castiga al pagès que comet adulteri.
- **Firma d'espoli** ð Si un remença ha de demanar un préstec i hipotecar-se, el senyor feudal te dret a un pagament, perquè el que és del pagès és del senyor.
- **Àrsina** ð si un pagès perd la casa o la collita ha d'indemnitzar al senyor feudal.

També estaven subjectes a les **Consuetuds Iniquies**:

- **Ius Maletractandis** ð Prerogativa des senyors feudals autoatorgada per maltractar i matar el serf.
- **Ius prima noctis** ð Dret de cuixa.
- **Dret de didatge** ð que els pagesos donin de mamar als fills del senyor feudal.

A partir del S XV s'estableixen dues noves formes de relació senyor-pagès:

- **La tinença precària** ð el senyor és el propietari de la terra i el pagès te la propietat del treball, i poder cobrar un salari.
- **Tinença censual hereditària** ð Implica una doble propietat de la terra. el senyor en comtes de llogar la terra cedeix l'ús de la terra mitjançant un contracte que estransmet per herència, és l'**amfiteusi**. A Catalunya s'anomenava **Capbreus** o Document d'Establiment Perpetu. En aquests document establia el pagament del pagès per l'ús de la terra , sigués en espècies (una part proporcional de la collita) o amb un cens fix. També s'hi fixava el dret d'entrada i el dret de fadiga(que contemplava que un pagès pogués traspasar els drets d'explotació de la terra, si el senyor en rep notícia i no s'hi oposa.

A Espanya la dissolució del sistema feudal es dona cap al primer 1/3 del S XIX, encara que s'aboleix condicionalment (amb límits i excepcions). Es distingeixen dos tipus de propietats alhora d'abolir el feudalisme:

- **Señorios Jurisdiccionales**: Abolits a tota Espanya pq implicava una forma jeràrquica i política típica del feudalisme. Es modernitza l'estat pq es liquida l'antic règim a nivell administratiu.
- **Señorios Solariegos**: No s'aboleixen. Perden les competències polítiques però o la propietat de la terra. Els grans propietaris seran de signe capitalista, són els latifundis actuals.

A Catalunya, on hi havia contractes amfiteutics s'aboleixen els drets polítics però es mantenen els contractes. El propietari autèntic es desvincula de la terra i la ven als pagesos que la treballen i li donen una part de la collita al propietari autèntic. La qual cosa provoca a Catalunya la Guerra Civil dels Segadors al 1462-1472.

1.4.3 La importància de les comunitats rurals

Lloc on s'exerceix la vida i la feina de la major part de la població. P. Goubert parla de la França rural en l'antic règim

- És un país enormement rural, almenys el 85% de la població al S XVIII és pagesa. Per aquesta raó el comerç exterior era pràcticament tot relacionat amb l'agricultura.
- Les grans crisis demogràfiques es produeixen per una mala collita.
- La manufactura era l'activitat econòmica subordinada a l'agricultura, pq era portada a terme per pagesos en situació d'atur temporal .

Aquesta societat rural tenia el propi sistema administratiu: **La Parròquia** ð Era el centre de la vida material i

espiritual, pq es parlava de tot allò que fa referència al bon funcionament de la parròquia (entesa com a nucli humà dotat de necessitats materials). La parròquia agrupava pagesos independents i treballadors de senyors feudals, i s'administraven entre ells per administrar les propietats comunals.

1.4.4. La importància de les municipalitats

Les ciutats del S XVIII i XIX eren lluny de ser el que pretenien els historiadors (Consideraven les ciutats com illes de llibertat política i comercial, apartada del marc feudal. Arriben a la conclusió que els ciutats desenvolupen el sistema capitalista que posteriorment elimina el feudalisme), sinó que eren llocs completament lligats al sistema feudal. Els governs de les ciutats estaven monopolitzats per representants dels sectors més influents i més privilegiats de la comunitat urbana. J de Vries parla d'inputs (camp ò ciutat) senyors feudals, productes agrícoles, i d'outputs (ciutat ò camp) drets sobre terres i productes manufacturats. Una altre cosa que demostra que les ciutats no estan desvinculades del sistema feudal són els gremis, que en el sue moment dificulten l'evolució cap al capitalisme.

Molts dels burgesos pre-capitalistes pretenen assimilar-se als senyors feudals, és a dir, viure de renda i tenir un títol nobiliari. Malgrat tot el món urbà presenta trets diferencials del mon rural:

- La divisió social és la típica: Noblesa, clergat i tercer estat. Però aquest tercer estat pren una transformació cap al S XIII XIV, apareixen grups de diferent nivell i professió. És aquest tercer estat que s'encarrega del govern municipal. Està dividit entres parts:

- ◊ Ciutadans de mà major (Grans comerciants, banquers, advocats...).
- ◊ Ciutadans de mà mitjana (Comerciants mitjans, artesans...)
- ◊ Ciutadans de mà menor (Menestralia petita, fusters...)

- Fins a la crisi de la baixa edat mitjana els grups més poderosos i privilegiats exclouen als petits comerciants del govern municipal (s'oligarquitza el govern de les ciutats) . Aquesta gent s'anomena Home hereditari a Wesfalia, Company eqüestre a Baixa Saxònia, Burgesos honrats a València i Ciutadans Honrats a Catalunya.

Les diferents formes d'administrar els municipis

- **Cartes d'acoblament i de franquesa ò documents que perdonen als repobladors de ciutats perilloses en zones de reconquesta.**
- **Assemblea general de veïns ò Sistema de govern de les ciutats, es reunien esporàdicament. No hi havia una infraestructura clara de govern, tots eren elegibles i electors (democràcia comunal). Assemblea presidida per un representant de la monarquia o del senyor feudal.(en el cas català era el batlle). Escollien un representant (de les millors files de l'assemblea) que es deia jurat.**
- **Etapa dels municipis consulars ò Màxim esplendor dels governs municipals, és el resultat del creixement de les ciutats i de l'augment de la complexitat del govern. Es diu consular perquè hi van els representants de cada estament, gremi. Són només les èlits les que accedien al govern municipal. Exemple: Concell de Cent de Barcelona. ò Estava format per 144 jurats dels quals**

- 1/3 ciutadans de mà major (2–5% pbl.)
- 1/3 ciutadans de mà mitjana (10–15% pbl)
- 1/3 ciutadans de mà menor(70–80 % pbl.)

Com era una vila dependent del rei, el representant del rei que presidia era el Batlle Reial, que tenia un consell de 6 persones que estava presidit pel Conseller en cap i format per:

- 3 ciutadans honrats
- 1 mercader mitjà
- 1 artista
- 1 menestral.

Sota el consell restringit de 6 persones hi havia un Consell de 30 persones més, i finalment els 144 jurats. Els sistemes electorals eren:

- **Cooptació:** El governant vell insinua o diu qui el succeirà.
- **Vot secret:** Un funcionari deia el nom del candidat i els jurat votaven.
- **Sistema d'inseculació:** Es procurava que hi hagués més representants que càrrecs, i s'introduïa l'atzar en la decisió del càrrec, de tal manera que una mà innocent escollia un dels papers amb el nom escrit.

Entra en crisi la Baixa edat mitjana. L'aristocratització i la oligarquització són producte de la monopolització del govern de les ciutats i la incorporació de la noblesa a càrrecs de responsabilitat política. Els llocs on el municipi consular dura més és a la corona Espanyola. Ferran el Catòlic al 1472 intervé en el consell de Cent de Barcelona controlant els inseculats que podien aspirar als càrrecs. També dóna títols nobiliaris a la burgesia pq li siguin fidels. al 1621 culmina l'accés de la noblesa al govern de les ciutats. Al 1708 l'arxiduc Carles d'Àustria permet entrar al govern de Barcelona a los Grandes de Espanya. La completa aristocratització del municipi català es feu via armes, ja que entren directament al govern dels ajuntaments, i el converteixen en Ayuntamiento de 24 Regidores . Finalment l'absolutisme (estat centralitzat) venç sobre els estats (municipis).

1.6 Absolutisme i constitucionalisme en el marc de les monarquies plurinacionals. El cas Espanyol.

Els Reis Catòlics, a finals del S XV funden la Monarquia Espanyola, que es configura basant-se en les estructures creades en l'Edat Mitjana. Els RRCC adopten el sistema **confederal** en el moment de reconquistar els nous territoris, convertint-los en territoris autònoms. En principi la monarquia era una unió entra iguals, però a la pràctica no fou així perquè la Corona Catalanoaragonesa estava en plena decadència, mentre que la Corona de Castella estava en plena expansió.

Entre 1479 i 1516 els RRCC van posar en marxa una política de consolidació del seu propi poder, erosionant el poder de les institucions de govern. Exemples:

- Els RRCC afavoreixen el creixement del prestigi de la Mesta (institució pro-interessos dels ramaders castellans). ð Donar privilegis econòmics als aristòcrates q a canvi renunciaven a llibertats polítiques.
- Consolidació de clergat i noblesa que són captats pels serveis de la monarquia.
- Control del clergat a través del **dret de presentació** (ð dret a presentar un candidat a la vacant d'una diòcesi episcopal) Fa que l'església sigui molt fidel a la monarquia, la qual cosa és positiva pq tenen un control absolut, però negatiu pq esdevé elitista i conservadora.

Els RRCC imposen tant conservadorisme q ofeguen qualssevol impuls de modernització, just al contrari que a tota Europa. També influència la política que porten a terme com l'expulsió dels musulmans i els jueus, ambdós grups dinamitzadors de l'economia. Aquest estat nou (8q és plurinacional) és en realitat vell en el sentit q és altament conservador:

- La monarquia s'envolta de protocol.
- En l'administració s'imposa una reorganització i una hisendística basada en les antigues institucions feudals.
- Reforç del Consell Reial (integrat per membres de la noblesa i el clergat) amb una funció merament consultiva.
- Reestructuració de l'administració de justícia.
- Control de les ciutats a través de Corregidores i Control dels inseculats.
- Control de les diferents institucions col·lectives dels diferents països de la Corona.
- Consolidació a Catalunya de la Reial Audiència com a assessor del Virrei. Simultàniament el Rei Ferran el Catòlic intervé controlant el Consell de Cent.
- **La inquisició** ð Utilitzada com a repressora d'infidelitats religioses i com a unificadora de la cultura espanyola. Es posa al servei exclusiu de la Corona Espanyola al 1478. Es transforma en el braç executor dels interessos absolutistes. Constava d'un tribunal central la Suprema i set tribunals provincials, i una xarxa de confidents amb privilegis fiscals i garantia d'anonimat. És característica pq és una repressió altament burocratitzada q prové de l'Estat.

Quan mor Ferran el Catòlic al 1516 es podien haver seguit dos camins, el del reforç del sistema confederal (el que no es va seguir) i el de reforç del poder absolutista del monarca (Carles V) Al 1557 es produeix la primera bancarrota de l'imperi espanyol, la qual cosa fa palesa de les febleses de la monarquia.

Quan Carles V hereta totes les possessions dels seus antecessors es fa realitat l'ideal d'una monarquia universal i cristiana. Degut a la complexitat política i territorial hi ha problemes econòmics. Llavors les finances funcionaven a base de crèdits (sobre el crèdit s'edifica l'expansió del S-XVI i la crisi del S-XVII). Cal distingir entre el

Crèdit Públic o Censos (Destinat a la despesa estatal ð descapitalitzar la productivitat) i el **Crèdit privat o Juros** (Destinat a la producció). Es va passar de l'economia productiva a l'especulativa, i la gent preferia invertir en Censos pq era molt més segur. Les conseqüències són les següents:

- A la Corona de Castella als S-XVI i XVII s'accentua el caràcter de rendistes i especuladors, mentre que a la resta d'Europa s'integren en l'economia productiva.
- Aquest retrocés cap al rendisme provoca una regressió econòmica, la paralització de l'economia i la manca de diners.
- En el moment que no hi ha diners es paralitza l'expansió cap a Europa.

Gràcies a l'abús i el mal ús del crèdit la Corona Castellana entra en una crisi galopant de la qual cal destacar les següents dates:

- **1557** ð Època de màxim prestigi. Espanya té l'exèrcit francès acorralat, estan a punt de vèncer-los. Es suspenen els pagaments i els soldats no avancen.
- **1560** ð Una altra bancarrota. Els soldats espanyols cansats de no cobrar saquegen Anvers.
- **1607** ð Holanda s'independitza gràcies a la treva dels 12 anys amb els espanyols. Una altra bancarrota.

Això demostra que hi ha una estreta relació entre l'economia i la política. A cada bancarrota s'intensifica la pressió fiscal sobre els súbdits (des del 1570 augmenta per 8 fins al 1607). Quan Castella ja no pot més assalten a Catalunya-Aragó, la qual cosa provoca la guerra civil catalana al 1462.

Els diners que demanà la Corona Castellana fou als Alemanys, i després als Genovesos, que els imposaren les

següents condicions:

- Si Espanya volia diners els havien de donar Juros.
- Els genovesos venien els Juros als nobles espanyols.
- Els genovesos donaven als espanyols els diners que havien tret de la venda dels Juros.
- Pugen els interessos dels Juros, i el negoci surt rodó.

A finals del regnat de Felip II es comença a liquidar patrimoni per saldar les deutes. A l'època de Felip III i IV apareixen com a prestamistes els **marranos portugueses**

(jueus conversos portugueses).

És en el **regnat de Felip IV** que comença la **Guerra dels Trena Anys**. El Comte Duc d'Olivares ressuscita **los herarios públicos** amb la que es pretenia que aquell que tingués una renda superior a 2000 ducats pagués impostos (són els estaments privilegiats). Els estaments privilegiats es neguen a pagar impostos, i el projecte és abandonat. S'ha de fer contribuir a la Corona Catalanoaragonesa a través de la union de armas (que consistia en obtenir diners i soldats dels catalans). I com que a Catalunya estava prohibit constitucionalment que els soldats actuessin fora de les fronteres del seu país es vulnera l'autogovern.

1.6.2 El problema de l'administració pública

Entre 1522 i 1529 Carles V crea el sistema institucional anomenat la **Polisinodia**

(o sistema de molts Consells).

Primer nivell :

- **Consella temàtics:** Organismes de tipus col·lectiu. Són com un antecedent dels ministeris.
- **Conslls territorials:** Instrument de control que la monarquia destina a cadascun dels països de la monarquia.
- **Consejo de Estado:** Organisme que teòricament era presidit pel rei, però a la pràctica no era així. Antecedent del Consell de Ministres.
- **Secretario de Estado y despacho universal:** Enllaç entre Consejo de Estado i el rei.
- **Valid :** Apareix en l'etapa final de la dinastia dels Àustries (Felip III, IV). Apareix pq aquests personatges deleguen poder El Valid tenia les mateixes competències que el monarca.

Quan es produeix el procés de decadència de la monarquia aquest sistema de govern fa aigües pq era massa gran i en massa llocs.

Segon nivell :

Institucions de poder reial a Catalunya

Representaven la monarquia:

- **Institucions del Virrei:** Representant màxim del rei i / o Capità.
- **Governadors generals del Principat de Catalunya i dels Comtats.** Estaven per sota del Virrei.
- **Reial Audiència de Catalunya:** Organisme col·lectiu format per jutges. Tenia coma a funcions:
- Fer de Tribunal Suprem de Catalunya.
- Senat d'assessorament al Virrei.

- **Càrrecs menors:** Funcionaris que regulen l'administració econòmica.
- **Càrrecs político-administratius.**
- **Batlles:** Presidien els municipis i les ciutats.

Tercer nivell:

Institucions d'autogovern del Principat de Catalunya

Generalitat ð Fundada al 1362 a les Corts Celebrades pel Rei Pere el Cerimoniós. Neix com a organisme purament fiscal a la Baixa Edat Mitjana, i a mesura que passen els anys esdevé un organisme de govern autònom. La seva funció era vetllar per la salvaguarda de les Constitucions i dels Usatges:

- Ordenaments feudals.
- Control de quantitat de diners que les Corts donaven al Rei.
- Dret a imposar i cobrar impostos.
- Dret a interpretar constitucions i usatges.

Del **1462 al 1472** hi ha la **Guerra Civil Catalana**. Els parlamentaris (generalitat) s'enfronten als partidaris de la monarquia. A les **Capitulacions de Vilafranca del Penedès**

- s'estableix que el rei ha de demanar permís a la Generalitat per entrar a Catalunya.
- La Generalitat pot nomenar, pagar, i substituir a tots els funcionaris reials a Catalunya ð acumulació de poder.
- La Generalitat recluta el seu propi exèrcit.

Al **1640** hi ha la **Guerra dels Segadors**, i la Generalitat segueix demostrant que és el govern del país. En plena guerra el Canonge Pau Claris (president de la Generalitat) convoca la **Junta de Braços** (reunió il·legal dels membres del Parlament pq prescindint del rei). Es dona a entendre que es fa fora a la Corona i que s'adopta una nova forma de govern. O la República independent o oferir la Corona a un rei veí (Lluís XII, francès).

A partir de 1714 (s'acaba la Guerra de successió) entren els Borbons i s'aboleix la Generalitat.

Les Corts Catalanes ð Formada per tres nivells: la noblesa, el Clero i el tercer estat. Començava amb la **proposició reial** (discurs fet pel rei). Funcionava de la següent manera:

- Cada estament es reunia per separat i prenia les decisions. Aquestes s'havien d'aprovar per unanimitat.
- Quan estaven tots d'acord es reunien amb el rei q(que firmava lleis). Es tracte de **Pacticisme o sobirania compartida** (govern establert a partir d'un pacte entre el Rei i les Corts).
- Les Corts aproven la quantitat de diners que el rei ha demanat.

Aquest sistema crea dificultats financeres. Al 1640 hi ha molta conflictivitat, i la revolta a Catalunya provoca la independència de Portugal, Holanda, i una revolta a Nàpols.

1.6.3 La revolució Catalana de 1640

- **Revolució política** contra els abusos del Virrei i el monarca.
- **Revolució social** pq els segadors i els sectors més pobres es revolten contra l'autoritat del monarca i la catalana.
- **Revolució institucional** contra la monarquia espanyola. Es vol separar Catalunya d'Espanya. Pau Claris ofereix la corona a Lluís XIII de França en el Tractat dels Pirineus (fa que es perdi Catalunya Nord i el Roselló).

Després del fracàs Catalunya torna a l'obediència de Felip IV. El fill d'aquest, Carles V, mor sense descendència, i amb ell s'acaba la dinastia dels Àustria. Les possessions passen a mans de Felip d'Anjou. Però la política de les potències Europees no permet que Felip d'Anjou governi, i imposa a Carles d'Àustria (o Arxiduc Carles que és recolzat per la Corona d'Aragó). Comença la **Guerra de Successió**. Entre els partidaris de Carles (Catalunya, Aragó, Mallorca) i els partidaris de Felip (França i Castella). Guanya Felip V que imposa a Catalunya al 1714 el Decret de Nova Planta. L'entrada dels Borbons a Espanya significa que Espanya esdevé única, centralitzada i sense fissures.

Tema 2. La fi de l'antic règim i les revolucions liberals

(1640–1815)

2.1 Les revolucions angleses del S XVII. El primer cop contra l'absolutisme.

Anglaterra està sumida en grans transformacions socials, polítiques, i econòmiques.

- A finals de l'edat mitjana hi ha una urbanització de la noblesa (ð apropament a la cort).
- Es produeix paral·lelament a la pèrdua de poder de poder adquisitiu, polític i militar de la noblesa.
- Decadència de les ciutats provincials i un augment de la importància de Londres com a nucli social, \$, i polític.
- Creació de l'església anglicana, és a dir, institucionalització de l'església.

Aparició de problemes al S XVI :

- Rentes de la monarquia escasses. Raó : Terres expropiades a l'església en la creació de l'església anglicana són regalades a la **Gentry** (ð nou sector social, noblesa mitjana, q dona suport a la monarquia) a canvi de recolzament polític.
- Manca d'exèrcit poderós.
- Es difonen ideologies subversives des de l'òptica de l'època.
- Pèrdua de credibilitat de les classes dirigents.

Les classes dirigents es modernitzen i es reciclen. Basen el seu poder en fer produir, de forma pre-capitalista, les seves terres. Aprofiten el seu poder \$ per col·locar-se a la Cambra dels Comuns i l'administració local. Per això al S XVI i XVII creix tant la importància del parlament i la seva oposició a la monarquia).

Hi ha una revolució pq els governs no es van saber adaptar a les noves classes dirigents, i no els oferirien prou participació política. Aquestes noves èlits creien que:

- Hom podia disposar de les seves propietats (pre-propietat capitalista) .

- La pobresa és un crim, la pèrdua de temps encara més.
- El benefici capitalista és el benefici de la comunitat.

Els canvis en la mentalitat política degut a les ideologies subversives afavoreixen la revolució de 1640. Ideologies i pensaments com:

- Oligarquia dels poderosos (ð poderosos = Classes privilegiades).
- Difusió d'idees constitucional-liberals.
- Difusió d'idees dels aritmètics polítics (pre-economistes) com W. Petty.
- Aparició del primer feminisme.
- Traducció d'obres clàssiques q introdueixen idees republicanes.
- Influència del Calvinisme (ð el oble no es revelarà contra el tirà fins que no tingui un líder clar).
- Revifalla del passat parlamentarisme anglès.

L'enfrontament revolucionari del 1640 és a tres bandes: Monarquia, Parlamentaris i sectors radicals populars.

La mala maror comença a fer-se evident quan al 1630 la monarquia intenta imposar un impost sense tenir en comte el parlament.

Entre **1629** i **1640** Jaume I i Carles I disolen el Parlament, i busquen el suport en la Camera alta i l'església anglicana.

Al 1638

- La monarquia torna a intentar imposar l'impost del Ship Money sense parlar amb els comuns.
- En conseqüència la monarquia es recolza en els Lords i la High Comission.

Al 1640

- Carles I es veu obligat a convocar la Cambra dels Comuns pq necessita \$.
- Això ho aprofita la Cambra dels Comuns per a iniciar la **Grant Remonstrance** contra el poder monàrquic.

Al 1641

- S'aixeca en armes contra el Rei Escòcia. Aleshores el rei es veu obligat a fer funcionar als Comuns, que aprofiten per fer el següent:
- Reglament segons la qual els Comuns funcionen regularment.
- Els bisbes no poden ser membres de la Cambra dels Comuns.
- Totes les milícies sota control parlamentari.

Al 1642

- El rei intenta empresonar als parlamentaris més rebels,.
- La ciutat de Londres s'aixeca en armes contra el rei, que fuig cap a Escòcia.
- Comença la Guerra Civil entre Parlamentaris i el Rei (repetidament derrotat).

Quan la Guerra acaba, el bàndol parlamentari es divideix en dos:

- **Presbiterians** : Conservadors pro-pactistes amb el rei.

- **Radicals.**

Quan acaba la guerra al **1647** s'intenta sotmetre a Escòcia i Irlanda sota el govern anglès. El mateix any la New Model Army s'aixeca en armes contra el Parlament i ocupa Londres. Comença l'**Etapa Militar Radical** o **Rump Parliament**. En aquesta època els conservadors estan marginats. Els sectors més radicals que prenen força política són els **Levellers** (ò defensen la petita propietat privada) i els **Diggers** (ò comunistes agraris). Aquests grups prenen força política fins al 1649. Durant l'època militar radical el parlament fa:

- Li talla el cap al rei.
- Aboleix la monarquia.
- Dissol la cambra dels Lords.
- Creen la Commun Welth (República Anglesa) amb el lideratge de Cromwell.

Amb Cromwell comença la **Etapa Militar Moderada (1649)**.

Línies d'actuació política:

- Resolució del Problema Escocès. ò Escòcia estava en guerra intermitent amb Anglaterra des de 1640. Cromwell vol que Escòcia torni a la República Anglesa, i l'ocupa.
- Resolució del problema d'Irlanda. ò Al S XVI pateix la ocupació d'Anglaterra. Expropien les propietats del irlandesos per donar-les als colons anglesos (Plantations). Simultàniament es produeix una marginació dels Catòlics Irlandesos dels càrrecs públics pq els ocupin Protestants Anglesos. Els anglesos intenten anglicitzar la noblesa Irlandesa, la qual no hi accedeix. Irlanda queda reduïda a una colònia anglesa. Al 1640 prenen partit a favor del rei, la qual cosa fa que als anglesos els sembli l'excusa perfecta per envair-la.
- Política comercial exterior. ò Pren un caire agressiu contra Holanda i Espanya. Es comencen a publicar les Navigation Acts, la qual cosa fa que Anglaterra es col·loqui com a primera intermediaria comercial. Al 1655 s'imposa el Pla Occidental en el que en l'atlàntic rivalitza amb l'imperi espanyol per aconseguir favors comercials anglesos.

L'any **1660**

- El General Monk ocupa Londres i fa fora al fill de Cromwell. Acaba amb l'Anglaterra Republicana.
- Tornen a instaurar la monarquia, però ara haurà de reconèixer la sobirania del Parlament (hi ha una Monarquia Parlamentaria) .

L'any **1685**

- Jacob II intenta recuperar el poder absolut reinstaurar el Catolicisme.
- El parlament envia a Guillem d'Orange una carta convidant-lo a ocupar i envair Anglaterra i el seu tro, amb l'objectiu de fer fora a Jacob II.

Al **1688**

- Guillem d'Orange desembarca a Anglaterra i l'ocupa, és la fi de l'absolutisme.

2.1.1 Canvis econòmics

Durant el **S XVIII**. L'hegemonia dels **Whig** (liberals ò Corrent política dominant entre els grans terratinents). Es potencia la privatització

(enclouserers), la qual cosa afavoreix l'expropiació del petit pagès que es veu obligat a anar a treballar al camp. Com a conseqüència:

- Ascens dels grans propietaris.
- Desaparició de les formes de vida tradicionals.
- Potenciació de la producció agrícola de mercat, la qual cosa suposa l'aparició de la burgesia.
- Expansió comercial que afavoreix la manufactura
- Creixement de la força comercial d'Anglaterra a l'exterior gràcies a les lleis de navegació, el monopoli estatal.

El **sistema fiscal** ò després de la revolució política anglesa es tendeix a fomentar el creixement econòmic i l'acumulació de beneficis.

- Afavoreix expansió de productes elaborats i l'entrada al país de primeres matèries cap a l'interior del país.
- Les noves disposicions fiscals graven amb forts impostos l'exportació de primeres matèries.
- Al **1656**
 - ◆ s'aprova una gran rebaixa dels impostos que s'havien de pagar per l'entrada de primeres matèries al país.
 - ◆ Rebaixa de l'impost per exportar productes elaborats.
 - ◆ Augment d l'impost per a l'exportació de productes no elaborats.
 - ◆ Es consolida la supremacia econòmica del país.
 - ◆ Consolidació del sistema financer centralitzat i dinàmic
- Al **1694**
 - ◆ Es crea el Banc d'Anglaterra.
 - ◆ Ràpida expansió de la borsa.

2.1.2 Canvis socials

Les revolucions del 1640 i 1688 tenen conseqüències en la societat i la mentalitat col·lectiva.

- Es demostra que la monarquia no és eterna i que el rei no té un poder diví.
- Evoluciona el pensament polític gràcies als moviments radicals.
- Personatges com Locke i Bacon fan entrar en decadència la visió religiosa del món. Procés de laïcització del pensament.
- Retrocés en la crema de bruixes i abandó de la tortura com a element de càstig.
- Declaració de la supremacia del dret comú per sobre de qualsevol altre dret. ò secularització de la societat = fi de la Bíblia com a màxima autoritat.
- **Merton** ò Influència del puritanisme. L'ascens polític de les classes burgeses afavoreix l'expansió del puritanisme i el pensament científic. Fe en el progrés.
- **Max Weber** ò L'ètica protestant i el l'esperit del capitalisme. Tenia una mentalitat utilitarista i productivista. Considera que el puritanisme contribueix en la difusió de la idea que l'objectiu de l'avenç científic era per a la millora del benestar humà.
- **Bacon** ò L'actuació científica es feia per la glòria del creador i la millora del benestar dels homes.

- Es creen acadèmies al marge de les institucions legals que funcionaven com a escoles universitàries modernes per a la realització d'estudis científics i tecnològics.

2.1.3 Canvis en les estructures polítiques

Conseqüències polítiques de les revolucions del 1640 i 1688.

- Recula de les velles pràctiques feudals i abolició de la monarquia absoluta.
- Unificació d'Anglaterra
- Abolició d'institucions regionals.
- Ratificació de la unió amb Escòcia.
- Creació del Bipartidisme:
 - Wighs ò liberals.
 - Tories ò conservadors.
- Al S XVIII consolidació del sistema constitucional (règim parlamentaria o el que és el mateix ò monarquia parlamentaria).
- Els protagonistes polítics eren :
 - ◊ Èlit dirigent : Grans banquers, propietaris, noblesa modernitzada...
- **L. Stone** ò diu que les revolucions no van ser un triomf de la burgesia sobre el senyors feudals, sinó q suposen un trencament a l'interior d'un únic grup dirigent, i els sectors més moderns s'imposen sobre els més conservadors.

2.2 La revolució i la independència dels Estats Units

Les tretze colònies britàniques d'Amèrica tenien una economia en expansió basada en la ramaderia, en el cultiu de cereals...

• Grup de colònies del Nord ò

- ◊ Economia en explotació.
- ◊ Comerç amb les Antilles malgrat les prohibicions.
- ◊ Població en ascens i en procés d'urbanització paral·lels a l'inici de la industrialització.

• Grup de les colònies del Sud ò

- ◊ Sistema agrícola de plantacions treballades per esclaus negres
- ◊ Tendència a l'aristocratització i els latifundis.

• Grup de colònies del Centre ò

- ◊ Barreja de poblacions = societat heterogènia.
- ◊ Activitat econòmica basada en el cultiu de la terra i l'exportació del blat i la fusta cap a Europa.

Divisió de les colònies segons el sistema i l'estructura política.

- **Colònies reials** ð Fundades i dependents de la Corona Britànica.
- **Colònies de propietaris** ð Fundades per la iniciativa dels Colons.
- **Colònies de carta** ð Fundades a partir d'un document atorgat per l'administració.

Cada colònia tenia una constitució i un governador que reflectien les tradicions parlamentaries britàniques. Tenien llibertats polítiques però no econòmiques pq el propi sistema colonial passa per aquesta condició

Primera ½ del S XVII ð

- Processos d'emancipació social i econòmica que seran l'antecedent de la independència.
- La superfície de les colònies es duplica, la població es multiplica per 10.
- Fort procés de creixement econòmic.
- Tot plegat allunya als Nord-americans dels interessos dels Anglesos.
- **Causas de la revolució a les colònies.**
 - ◆ Sorgiment d'una xarxa importants de ciutats.
 - ◆ Potenciació de les xarxes de comerç amb les Antilles i el Sud d'Europa.
 - ◆ Augment de la indústria naval.
 - ◆ Expansió a les colònies del sud de l'economia de plantacions, que dóna lloc a una estructura de grans propietats de terres treballades per esclaus negres.
- Sistema social i econòmic que tendeix a prescindir de la relació amb la metròpoli.
- Reacció del govern anglès que es proposa impedir l'expansió de les colònies.

La revolta es produeix pq els colons s'adonen que s'ha establert un estadi que pot funcionar sense la metròpoli, és a dir, volen autonomia fiscal, econòmica i política.

Al 1763 GB intenta lligar més curt les colònies nord-americanes i limitar la seva autonomia a través de la **línia de la proclama**. S'instaura una nova política fiscal:

- Impost de la llei del timbre. Protesta NA i abolició de l'impost per part de la GB.
- Impost sobre el paper, el te, i el plom.

Acaben per retirar els impostos pq els colons no accepten res que no hagi estat creat per ells.

Al 1773 el conflicte passa per una segona etapa.

- A Boston un grup de colons disfressats d'indi tiren al mar un carregament de te.
- Les autoritats Britàniques reaccionen aplicant fortes restriccions a Boston, i prohibeixen totes les reunions públiques.

Al 1774

- Suspensió del Senat de Massachusetts que és substituït per una assemblea d'homes britànics escollits a dit.
- Augment del boicot als productes britànics per part dels colons.
- Primer Congrés continental de Filadèlfia.

- ◆ Representants de totes les colònies reunits i rebutgen enfrontar-se a totes les mesures inconstitucionals.
- ◆ A totes les colònies es formen milícies armades.

Al 1775

- Enfrontament entre els colons i la Comissió Britànica de Boston que volien confiscar les armes.
- COMENÇA LA GUERRA.
- Segon congrés de Filadèlfia on s'acorda:
 - ◇ Iniciar revolta contra la metròpoli amb exèrcit dirigit per general Washington.

Al 1776

- Tercer Congrés de Filadèlfia on:
 - ◆ S'aprova per majoria la Declaració d'independència redactada per T. Jefferson.
 - ◆ L'1 de Juny es proclama la independència de l'estat de Virgínia, i aproven la seva pròpia C.
 - ◆ Les altres 12 Colònies segueixen els seus passos.

Al 1783

- S'assoleix la independència amb el *Tractat de Versalles*.
- Necessitat d'estructurar internament la nova entitat estatal composta per diferents membres i colònies independents.
- Les colònies passen a ser estats amb lleis basades en la separació de poders.
- Els EUA tenen la primera forma de Confederació ò cada estat tenia les seves duanes, lleis, moneda, i cameres altes i baixes.

Entre 1783 i 1787 Les estructures estatals passen de Confederació a Federació a causa de:

- Major necessitat d'administrar unes estructures i mecanismes polítics més centralitzats i eficaços.
- Interessos de diferents sectors socioeconòmics molt rics que afavorien un estat central fort que beneficiés el comerç.
- Problema del finançament
 - ◆ Deutes als països Europeus a causa dels préstecs per la Guerra contra Gran Bretanya.
 - ◆ Necessitat de política fiscal més forta i centralitzada
 - ◆ Bloqueig dels productes NA per part dels Britànics.
 - ◆ Conquesta de l'oest fou un procés que funcionà caòticament, es podia administrar des del poder estatal de manera més eficaç.

La **Constitució de 1887** és l'element bàsic d'aquest estat federal:

- Respecta la noció d'estat, unió de l'estat federal format per estats.
- El Congrés NA com a poder legislatiu dividit en dues Cambres:
 - ◆ Senat (alta), formada per dos senadors de cada estat
 - ◆ Cambra dels Representants (baixa), que l'elegia cada dos anys

sistema electoral per sufragi censatari.

- ◆ Poder executiu: president amb poders molt variats. Sistema presidencialista.
- ◆ Poder judicial: Tribunal Suprem format per nou membres.

2.3 La Revolució Francesa

La França de la Segona $\frac{1}{2}$ del S XVIII era una potència continental. La França d'abans del 1789 viu:

- Progressiu deteriorament intern d les estructures socials, institucionals i econòmiques. Està sotmesa a una fractura moral, financera i socioeconòmica.
- **Crisi moral**
 - ◆ Canvi de les ideologies i mentalitats col·lectives ò sistema obsolet que es veu qüestionat per diferents corrents.
 - ◆ Els **Il·lustrats** com **Montesquieu** defensa la separació de poders encara que també la concentració del poder en una sola persona.
 - ◇ El poder legislatiu hauria de formar part del poble.
 - ◇ El poder judicial hauria de constar de parlaments (tribunals de justícia).
 - ◆ **Voltaire** ataca l'absolutisme monàrquic, pq no es basa en els principis de la raó, sinó en els capricis d'una persona
 - ◆ **Rousseau** defensa l'estat natural de l'home i critica els poders.
 - ◆ Publicació de l'Enciclopèdia publicada entre 1751 i 1752 que estimula la curiositat científica i el lliure examen. Obra elitista que te importància en l'impacte de les noves idees sobre la població.
 - ◆ Aparició de societats de pensament.
 - ◆ Es critica la societat dels tres estats des del teatre.
 - ◆ Hi ha una crisi financera que s'intenta evitar amb les reformes de **Turgat** al **1784**.
 - ◇ Promet la lliure circulació de cereals
 - ◇ Intenta animar el treball dels pagesos suprimint l'impost de Corweé Royale (el pagès treballava gratuïtament) .

Al **1786**

- Turgat prohibeix i aboleix els gremis
- Imposa un impost de contribució territorial obligatòria (tothom ha de pagar impostos).
- A París no s'accepta la Supressió del Corweé Royale i retira qualsevol mesura d'impostos. (Turgat te els estament privilegiats i el parlament en contra).
- Turgat és substituït per **Necker** que fa el següent:
 - ◇ Aboleix la servitud.
 - ◇ Suprimeix la tortura.
 - ◇ Porta a terme altres iniciatives per reorganitzar la hisenda i el govern.

El gran error de Necker és el **Compte Rendu au Roi** del 1781 en el que publica les despeses i els ingressos de la Cort de Versalles. Pretén que les assemblees provincials aprovin la seva política, però el rei no li permet convocar-les per por a la rebel·lió contra ell.

Al 1783 Necker és substituït per **Calonne** que fa el següent:

- Impost sobre la terra.
- Fracassa en la imposició de l'impost i la convocatòria de les assemblees provincials.

Al 1787 Calonne és destituït com a ministre de finances. Els estaments privilegiats no volen cap reforma que posi en perill el seu nivell de vida. Els nobles demanen la convocatòria dels Estats Generals (que no es convocaven des de feia 100 anys) per iniciar una ofensiva contra el poder absolut del rei.

- **Crisi econòmica i social**

- ◆ Al maig del 1788 el Parlament ataca directament al monarca. Privilegiats contra el poder absolut per protegir els propis interessos.
- ◆ Agreujament de la crisi social que augmenta la probabilitat de revolució a causa de la pujada de preus dels productes de primera necessitat.
- ◆ A l'hivern del 1788 es perd la collita a bona part de França. Clima pre-revolucionari.
- ◆ Tornen a augmentar els preus dels productes bàsics.
- ◆ Crisi agrària + crisi manufacturera.

◇ Senyors feudals que augmenten els pagaments de les rentes dels pagesos.

- ◆ Aristòcrates que convoquen el Estats Generals, amb la intenció de limitar el poder al rei i augmentar el seu, però que no pensen que un cop convocats ja no els controlaran. La revolució aristòcrata es converteix en la revolució burgesa.
- ◆ Al maig del 1789 Lluís XVI convoca els Estats Generals, però es plantegen certs problemes com:

- ◆ Quants diputats hi ha d'haver?
- ◆ Com van els vots? Un per estament (com abans) o un per diputat ?

- ◆ A través del **Quadern de Queixes** el Tercer Estat pren consciència de com funciona el país. Queixes com:

- ◇ Conservar la identitat de les regions en front de l'absolutisme centralitzador.
- ◇ Solucionar la Bancarrota.
- ◇ Crítica de la fiscalitat de l'antic règim.
- ◇ Protesta contra el feudalisme i els drets feudals.
- ◇ Crítica als gremis i les confraries.

- ◆ El Tercer Estat converteix els EG en una Assemblea General Constituent , deixant la porta oberta als altres dos estats, i proposa:

- ◇ Inviolabilitat de la propietat privada.
- ◇ Igualtat per tothom.
- ◇ Llibertats individuals.
- ◇ Escriure una constitució.

- ◆ El Rei intenta dissoldre l'Assemblea, la qual es declara inviolable jurídicament.
- ◆ El 23/6/1789 s'acaba definitivament l'absolutisme.
- ◆ El Rei fa fer maniobres a 30.000 soldats pels voltants de París i Versalles. Aquestes maniobres provoquen que el poble es revolti, i el 14/7/1789 pren la Bastilla.

- ◆ Per tot França s'instaura una mena de federació de comunes revolucionaries que s'estenen a la França rural provocant la **Gran Por**. (ð tement als senyors feudals els pagesos assalten les castells i cremen els arxius de registres de propietat).
- ◆ El Tercer Estat tem que la revolució sel's escapi de les mans, i a l'agost aboleix definitivament l'absolutisme prenent les següents mesures:

- ◇ Liquidació de la categoria social de Serf.
- ◇ Abolició de les jurisdiccions feudals.
- ◇ Igualtat en el pagament d'impostos..
- ◇ Admissió de tots els ciutadans per a càrrecs públics i militars.
- ◇ Supressió de la compra-venda de càrrecs.
- ◇ Supressió dels governs municipals.
- ◇ Supressió dels gremis i confraries.

S'apaivaguen els ànims, i el 26/8/1789 s'aprova la Declaració dels Drets de l'Home i el Ciutadà, que nega absolutament a l'antic règim. Es declaren els drets de llibertat, propietat privada, igualtat, presumpció d'innocència, llibertat de creença, i fins i tot s'exigeix la separació de poders. També es crea un nou concepte de nació basat en la sobirania nacional.

Del **1789** al **1791** **Talleyrand** ð Proposa la nacionalització dels bens del clergat per solucionar els problemes econòmics de França. A partir d'ara l'estat paga als clergues un subsidi. Queden al marge de la nacionalització els bens militars i les propietats religioses destinades a caritat i educació.

- L'Assemblea Constituent ja es posa a fer la Constitució. Però es plantegen alguns problemes:
- Qui vota ?
- Poders del rei ?

Però també hi ha coses clares:

- La nació rau en la sobirania nacional (ð la nació la formen només els propietaris. És l'inici del sufragi censatari). Els francesos es divideixen en habitants (tots) i Ciutadans (propietaris).
- Adopten un sistema de separació de poders.
- Sistema adoptat finalment és unicameral. Cambra havia de ser el poder legislatiu.
- Problema amb els poders del monarca, pq de la seva amplitud de poder sobre el parlament depenia l'autonomia d'aquest. Hi havia tres posicions:
- El monarca ha de conservar el vet absolut.
- El monarca no ha de tenir cap autoritat sobre la Cambra dels representants.
- Posició de consens, en la que el rei pot conservar el dret de vet però només temporalment, és a dir, el vet suspensiu. Pot vedar una decisió durant el període que duren dues legislatures.

Finalment es decideix per la tercera opció. Aquests poders del rei ja no són per la gràcia de Déu, sinó que són concedits per la Constitució.

- La nova divisió administrativa és de 83 departaments. Però aquesta estructura presenta certs problemes:
- Problemes financers no resolts del tot.
- Augment del conflicte competencial amb l'església del Vaticà i les autoritats revolucionaries, pq els clergues havien de jurar fidelitat a la Constitució primer, i al Papa després.

Lluís XVI intenta escapar-se però l'agafen i l'empresonen.

Entre **1791** i **1794** hi ha la caiguda de la monarquia, i l'hegemonia dels jacobins i les girondins. Hi ha un desordre creixent a les zones rurals.

El decantament cap a la República es produeix quan:

- Es detecta escapament de capital cap a Suïssa.
- Els oficials pro-monarquics de l'armada abandonen França. S'ha de recórrer al reclutament de voluntaris.
- El 3/9/1791 és votada la primera Constitució moderna Francesa, fins i tot firmada pel rei.
- Divisió de la societat francesa per la qüestió de l'església.
- França pateix una inflació i una crisi financera important.
- Hi ha una onada de terror per la hipotètica invasió de l'exercit de la 1era coalició estrangera, la qual cosa fa que:
 - ◊ Precipiti l'execució del monarca.
 - ◊ Augmenti la radicalitat del govern.
 - ◊ Els Jacobins centralitzin totalment el poder.
 - ◊ Es creï el primer exercit nacional francès.
 - ◊ Inici de les purgues polítiques.
 - ◊ Radicalització de la Constitució.

Abolides les monarquies, establerta la constitució i aprovats els drets humans, els fins revolucionaris s'havien assolit però:

- El poder seguia estant relacionat amb les diners.
- Es va mitificar la Constitució, amb la conseqüència que tornem a estar igual que abans, amb un poder sagrat.
- Malgrat la divisió administrativa continuen havent-hi desigualtats.
- Desaparició del règim feudal, però gradual, i a més a més afavoreix al petit i mitjà propietari.
- Les capes burgeses es beneficien de l'expropiació de les terres de l'església, invertint en elles, especulant en èpoques d'inflació i bé inverteixen el subministrament de l'exercit.
- Es crea un nou model d'exercit nacional, on els oficials eren de classe plebea.

Malgrat tot els perdedors de la revolució són:

- Vells estaments privilegiats, que al 1793 els confisquen les propietats i els declaren traïdors.
- El clergat també perd molt, passen de ser pagats per l'estat a no ser pagats per ningú. Laïcització creixent.
- Els obrers també van rebre, el 31 % de les víctimes de la revolució van ser-ne. la revolució sempre es menja als seus propis fills.
- Les institucions de beneficència fan fallida, i l'estat no es molesta a reemplaçar-les.

Tema 3. Un nou univers sociopolític: Liberalisme i nacionalisme al S XIX

3.1 Els drets i les llibertats del ciutadà

S'aboleix el feudalisme, desapareix la societat estamental. L'extensió del constitucionalisme i el capitalisme creen un nou univers estatal i econòmic.

En l'àmbit social també hi ha variacions, hi ha mobilitat social gràcies al talent, el treball i la constància. La riquesa esdevé un criteri social important. Hi ha un augment de les classes mitjanes, hi ha una creixent proletarització i una creació de lumpen. Hi ha una explosió demogràfica, sobretot en les classes baixes.

El liberalisme serà limitador i controlador dels drets i les llibertats dels ciutadans amb l'objectiu de mantenir-se al poder.

El dret de vot

Després de la lluita unitària contra el poder absolut del monarca, apareixen les diferències en el criteri sobre la llibertat. La burgesia (recolzant al liberalisme utòpic) considera que tot el tercer estat té drets polítics, sempre que respectin el fet que els burgesos són els únics que poden ostentar el poder. La manera que tenen de limitar el poder és restringint les següents llibertats:

- **Limitació del dret de vot.**

- ◆ És a dir, s'ha de demostrar que es tenia una renda mínima.
- ◆ Augmenten el número de vots per aconseguir representació al parlament a mida que baixem en l'escala social.
- ◆ Augment de l'edat mínima per poder votar.

- **Limitació dels elegibles.**

- ◆ Ús del vot indirecte
- ◆ Vot obert (no secret)
- ◆ No pagar un sou parlamentari (així el pobres no s'hi podien presentar)
- ◆ Exigir renda determinada.
- ◆ Adulteració dels resultats.
- ◆ Si tot falla, Cop d'Estat.

- Limitació dels poders reals dels òrgans escollits.

Es limita tbé el dret de publicació reunió i expressió ja que el principal enemic del govern és la premsa i mecanismes de censura, policia moderna caracteritzada per tenir una funció principalment de control polític.

3.2 El control de les classes perilloses

A mesura que les societats s'industrialitzen, creixen les poblacions, les ciutats, i hi ha una desruralització, la qual cosa fa que no hi hagi feina per tothom, i es creï un conflicte social provocat per obrers marginats. (i són considerats criminals pq es queixen i són multituds difícilment controlables, ja que ja no estan sota la tutela de l'església catòlica, sinó que estan sota la influència de les idees revolucionaries. Per controlar aquestes classes s'utilitzen els següents mecanismes:

- **Escolarització doctrinària de la població.** i Té un objectiu polític, no de difusió cultural. Pretén inculcar la disciplina social i els valors correctes. Era una lluita contra l'ateisme, les teories que qüestionaven la propietat privada i l'autoritat. Tenien por de la República, dels comunistes, anarquistes, i als nacionalismes.
- **Institucions de beneficència** i Eren dos universos paral·lels. Un el de la beneficència popular, i l'altre el de la beneficència estatal.

- ◆ **Polítiques estatals** i De mica en mica el treballador considera que té més drets que no pas el de sobreviure, i demana sanitat pública, educació gratuïta... És aleshores que apareix la primera legislació sobre treball (aprox. 1848). Les Poor Laws es veuen reformades per impedir que una massa considerable de pobres treballin i visquin a costa de l'Estat. Es pot dir que era millor treballar en una fàbrica que a les Work House .

- ◊ A partir de **1880** hi ha una nova etapa de l'assistencialisme, de forma progressiva els empresaris, l'estat i les classes treballadores inicien programes per a les classes populars. Es reconeix el dret a viure amb unes condicions mínimes. Es crea una nova política assistencialista que haurà de cobrir casos de malaltia, atur i vellesa a part de la pobresa. P.ex: Bismarck aprova lleis per d'assistència per a obrers. Al 1833 apareix la primera assegurança per a obrers, pagada en un 66% pels obrers i en un 33% pels treballadors. Al 1911 s'estableix un pla de pensions integral per a tots els obrers, i la jubilació és als 65 anys.
- ◊ A GB al 1897 s'aprova la llei de compensació dels obrers (s'obliga a l'empresari assegurar els seus obrers).

Al 1908 hi ha una llei de pensions i vellesa, però no té caràcter global.

Al 1909 hi ha l'aprovació de la Trade Boards (llei que garanteix un salari mínim).

Al 1911 s'aprova la llei d'assegurança nacional(assegurança d'atur, malaltia...)

A principis dels anys 20 apareix el concepte de **WELFARE WORK**. (antecedent del que després de la 2 Guerra Mundial serà l'Estat del Benestar). Aquestes lleis tenien l'objectiu de controlar les masses socials.

- La política de beneficència era feta de s de baix. Les **mutualitats obreres** (Per protegir-se. Paga de quotes per ajudar-se els uns als altres en cas de necessitat) i la **societat de resistència** (Diners del fons comú serveixen per subsistir en època de vagues).
- Gràcies a tot això el moviment obrer aconsegueix fundar els primers sindicats.
- **Sistemes repressius** (presons modernes). ò al S XIX el concepte de delictes canvia, es legisla. Es creen codis civils i penals a Europa. Encara que a diversos llocs els rics continuen tenint privilegis. Els països que no tenen colònies són els inventors de les presons modernes (pq els que si tenien colònies els enviaven allà).
- ♦ Els inventors del sistema de presons.
 - ◊ Jeremy Bentham ò S'havien de fer presons al mig de les ciutats per espantar als ciutadans.
- **Servei militar obligatori.** ò A França s'adopta la llei de la **Conscription** segons la qual els exercits estan composts per la població, que no es pot negar a participar-hi, excepte les classes altes que pagant podien deslliurar-se'n. És a conseqüència d'això que a Barcelona es produeix la Setmana Tràgica al 1909, en la que els obrers i les organitzacions sindicals es neguen a embarcar cap a la Guerra del Nord Àfrica. L'Estat troba en Francisco Ferrer i Guardia (Director de l'escola anarquista).

La consolidació del liberalisme

- Es tendeix a concedir el vot a determinats sectors socials que abans no el tenien. Pex: A la segona ½ del S XIX els obrers especialitzats tenen drets polítics.
- Primer reconeixement oficial del moviment sindical. Pex: 1871 es reconeix Trade Unions.
- Certa millora de les condicions de vida a la 2ona ½ del S XIX degut a les lleis d'assegurança, d'atur.
- Modernització i desenvolupament de les tecnologies militars com el ferrocarril.
- Entre 1850 i 1915 marxen d'Europa 40 milions de persones cap a Amèrica i Austràlia. I com que els que marxen són els més pobres, deixa de ser un problema la possible revolta.

- Urbanització i industrialització que provoquen marginació i misèria.
 - ♦ Amb l'excusa d'higienitzar els nuclis urbans es porten a terme remodelacions urbanístiques amb l'objectiu de controlar les masses marginades. S'amplien els carrers per impedir les tàctiques defensives revolucionaries.
- Cap a finals del S XIX arrelen amb força els ideals que contribueixen a distreure les masses com l'anticlericalisme, l'orgull de l'imperialisme i el nacionalisme.

3.3 El liberalisme, nacions i nacionalisme: les revolucions nacionals i democràtiques de 1848.

A Europa es posa de manifest a mitjans del S XIX el fet que :

- La crisi la paguen els altres, no els que manen.
- El principi d'igualtat és fals i a més a més està legitimat per llei.

Els antecedents de la revolució del 1848:

• Crisi econòmica ð

- La forta industrialització provoca importants desequilibris socials.
- Crisi del vell sistema de treball artesanal.
- Augment del malestar de les classes populars. Pex: Crisi dels teixidors a Silècia.
- Plaga de la patata q arruïna econòmicament Irlanda. Del 1845 al 1871 la població es veu reduïda a la meitat, passa de 8 milions a 4.

• Crisi social ð És a conseqüència de la crisi econòmica.

- Hi ha disturbis de subsistència a França, Berlin...
- A Irlanda la violència es declara legal per tal d'aconseguir la independència.
- Es pren consciència de les diferències entre rics i pobres, i que aquestes són creades pel capitalisme.

• Primavera dels pobles ð Els pobles adopten el nacionalisme i pretenen emancipar-se. Aquest aixecament nacional es dona a llocs com Xèquia, Milà, Viena...

• Sorgiment del moviment nacional ð

- La lliga comunista a Londres encarrega a Marx i a Engels que escriguin el Manifest Comunista.
- Hi ha una revifalla del Cartisme.

3.3.1 La revolució comença a París.

A mesura que passen els anys, les diferències entre el París ric i el París pobre s'accentuen més, i el París ric té por del pobre cada cop més organitzat i revolucionari. Era una zona poblada de excombatents que coneixien a la perfecció les tècniques de la lluita armada. París era la capital de l'intel·lectualisme i l'obrerisme, també era l'escola del revolucionarisme. França inflama Europa amb el seu esperit dissident i al febrer del 1848 comença la revolució quan en una manifestació l'exèrcit dispara a matar. L'endemà París està cobert de barricades. Aquesta revolució té dues fases:

- **Fase radical ð** Creació de la comissió de Luxemburg encarregada d'estudiar les condicions dels treballadors.

♦ Estableixen el sufragi universal masculí.

- ◊ Tothom te dret al treball.
- ◊ Limiten la jornada laboral a 10 h.
- ◊ S'aproven subsidis de vellesa, invalidesa i malaltia.
- ◊ Creació de cooperatives obreres.

Es troba, però, amb una França dual, no molt partidària de la revolució. Amb les eleccions de l'abril del 1848 es desautoritza el govern radical i comença la fase moderada.

- **Fase conservadora** ◊ Al 1848, en ple govern moderat els radicals intentaran tornar a aconseguir el poder, però seran aixafats per Cavaignac. Hi haurà una progressiva evolució del republicanisme conservador cap a la monarquia autoritària per part de Louis Napoleó III. Comença el 2on imperi.

Les revolucions del 1848 a Alemanya

Introducció ◊ Alemanya com a nació al principi del S XIX (1815–1848; Etapa del Vormärz) era efímera. Segons Arnold, la unificació d'Alemanya trigà a esdevenir-se pq a l'edat mitjana es consolidà el sistema de principats a les diferents zones d'Alemanya.

Transformacions polítiques que porten a la revolució

L'imperi Alemany, un cop acabades les guerres Napoleòniques, es simplifica, passant de tenir 300 principats a tenir 4 ciutat-estat i 41 petits estats, entre els quals hi havia principats, ducats i 5 regnes (Prússia ◊ apareix com a potència emergent, Baviera, Saxònia, Hannover i Württemberg). A més a més tenen com a autoritat nominal a l'emperador d'Àustria, i vincles amb altres regnats simultàniament. Per tant, el nacionalisme alemany amb afany de crear un estat modern, topava amb tota aquesta complexa organització. Però malgrat tot tenien un parlament que funcionava amb tots els representants del diferents estats.

En els Estats i principats del Sud, pren importància el moviment constitucionalista, però Metternich, en nom de l'emperador austríac comença control als Estats del Sud per tal que no introdueixen gaires reformes. Amb aquestes accions augmenta la impopularitat de l'emperador.

Transformacions econòmiques que porten a la revolució.

Es crea el Zollverein, una unió duanera amb padrinatge prussià. En conseqüència a aquesta unió, i la supressió de les duanes interiors augmenta la riquesa i el comerç. Per altra banda es construeix una xarxa ferroviària. Augmenta l'ús del vapor i de les màquines.

Transformacions socials que porten a la revolució

- Territori en crisi de l'estructura tradicional agrària.
- Aparició dels empresaris i proletaris coma a nova classe social, amb les conseqüents diferències.
- Dislocació de les classes mitjanes.
- Augment demogràfic important.
- La burgesia no es veu afectada per la industrialització, segueixen amb el mateix tipus de vida pre-industrial.
- Els proletaris es constitueixen en col·lectius socials petits, sense gaire consciència de classe.
- S'utilitza el Track Sistem ◊ L'empresari paga en espècies una part del salari als seus treballadors.

Malgrat tot el nacionalisme és un sentiment que va arrelant entre la població alemanya. Es vol marginar a Àustria per crear una nació alemanya liderada per una Prússia que s'haurà de convertir al constitucionalisme (

és a dir, abolir la monarquia absoluta).

Al 1846 es celebra el I Congrés Germànic a Frankfurt per parlar de la creació de l'alemanya unificada i decidir quin radi d'influència tindria. La principal qüestió a resoldre era el lideratge.

Hi havia dues postures:

- **Liberal** ò Desig de la burgesia a participar en política legalment. Consideraven que Alemanya havia de ser única, i liderada per Prússia, però un cop unificada aquesta havi a de quedar dissolta en Alemanya, tornant-se constitucionalista. El liberalisme continua afiançat als estats del Sud (lloc on neix la revolució). AL 1840 apareix un pamflet profètic que diu que només una Constitució unitària pot salvar Alemanya de la revolució. Al capdavant del moviment liberal hi havia banquers i comerciants importants, i utilitzaven el parlament de Renània per difondre les seves idees.
- **Moviment Democràtic-radical** ò O inici del socialisme Alemany. demanaven el sistema de sufragi universal masculí, la sobirania popular i l'organització en una república.

Els dos grans blocs que realment s'enfronten en la revolució del 1848 són el dels demòcrates-liberals i els moderats.

El 5 de març de 1848 51 persones ,procedents de les cambres baixes dels estats del Sud ,es reuneixen a Heidelberg per parlar de com hauria d'anar la unificació.

Crear el **VORPARLAMENT** (parlament) és feina d'una comissió de 7 persones, i tenen l'objectiu de preparar les eleccions de les quals ha de sortir el parlament real.

La revolució esclata a Berlín.

Esclata a Berlín pq:

- Hi havia molta misèria i desocupació de la població.
- Conflicte entre civils i militars (ò que eren vistos com el suport al monarca)

El rei de Prússia es veu obligat a treure les tropes de Berlín. El rei deixa que el poble tingui llibertats bàsiques i una constitució, i queda a mans dels sectors moderats que aquestes llibertats siguin reals.

Ni els prussians ni els austríacs poden intervenir en la unificació alemanya pq els dos tenen la revolució a casa seva.

A Alemanya el Vorparlament comença a celebrar les sessions, i decideixen que Alemanya ha de ser una República federal imperial, liderada pel rei de Prússia, però és una alternativa impossible pel prestigi dels rei prussià en aquells moments.

Al març hi ha les eleccions al Parlament, els membres són escollits pel poble. Els vencedors són els moderats, i actuen com si tinguessin poder real. Fins i tot escullen al Vicari del Reich (ò l'emperador de la nova Alemanya unificada, era un príncep austríac). Creen el seu propi govern, però no tenen poder, principalment perquè no estan reconeguts per cap potència mundial, no tenen diners, ni tampoc exèrcit.

Etapa final de la revolució Alemanya

A Berlín ò Berlín torna a caure en mans del monarca i dels conservadors. El comitè central de treballadors

decideix assaltar l'arsenal militar de la ciutat. Això fa que la banda dels liberals més conservadors s'allunyin de la revolució, deixant pas lliure per a l'enfrontament directe entre revolucionaris i l'exèrcit del monarca. A l'octubre s'elabora la constitució i es declara abolida la monarquia i la noblesa. L'antic règim reacciona, i al desembre hi ha un cop d'estat. És el punt i final, pq s'ataca el parlament democràtic a Berlín.

A Àustria ð Simultàniament recuperen el control , i les tropes imperials austríaques bombardegen tota la ciutat i després l'ocupen.

Al gener del 1849 al parlament de Frankfurt :

- ◆ Redacció de la Constitució de l'Alemanya Unificada. La Constitució estava a punt de ser acabada, i deixava a Àustria fora, la qual cosa va provocar controvèrsia al parlament pq:
- ◆ **Partidaris de la petita Alemanya** ð Alemanya sense Àustria, liderada per Prússia (liberals i protestants).
- ◆ **Partidaris de la Gran Alemanya** ð Àustria inclosa. (catòlics i conservadors).
- ◆ **Demòcrates radicals** ð desconfiaven dels dos països, Alemanya i Àustria.

Finalment es decanta pels partidaris de la petita Alemanya, i l'1 de Març ofereixen la Corona al Rei Ferran Guillem de Prússia. Però ell no l'accepta pq és molt conservador, i si la corona no la dóna Déu no és vàlida, i a més a més, no volia que Prússia es dissolgués dins Alemanya.

Aquest fracàs tira per terra les expectacions i aleshores els radicals de Frankfurt (demòcrates–radicals), proposen l'acció directa, que només afectarà al sud–oest d'Alemanya. Aquesta segona revolució serà ràpidament aixafada per Prússia. Els liberals es sumen al vell ordre, i encara que es mantenen al poder han de fer certes concessions. No és fins al 1871 que s'estableix el 2on Reich imperial que dura fins al 1918.

3.4 La unificació italiana

La Itàlia unificada és un somni. A principis del S XIX Itàlia estava estructurada de la següent manera:

- Regne de Lombardo–Veneto. (RLV)
- Regne de Piemont–Cerdanya. (RPC)
- Ducat de Parma. (DP)
- Ducat de Modena (DM)
- Ducat de la Toscana. (DT)
- Estats Pontificis (EP)
- Regne de Nàpols. (RN)

La zona del Nord estava altament industrialitzada, mentre que al Sud estaven molt més retardats que al nord. És a dir, hi ha fronteres socioeconòmiques entre el Nord i el Sud.

Pensament que influencien la unificació italiana

Abans de la unificació hi ha un augment de les corrents polítiques que creen consciència nacional unitària.

- El més important fou **MAZZINI** (ð intel·lectual que pròpia visió del concepte de nació, amb una forta base liberal).

La Nació segons **Mazzini**:

- Conjunt de ciutadans que parlen la mateixa llengua, que s'associen pq tenen interessos comuns i aspiren a una igualtat de drets.

Ideal de nació italiana segons **Mazzini**:

- El país ha d'estar estructurat en repúbliques nacionals independents. Considera que cada poble ha de ser lliure per poder participar adequadament en la història.

A l'exili fundà la Jove Europa, que pretenia coordinar tots els moviments nacionalistes d'Europa.

- Com també ho fa el corrent **NEOGÜELFISME**.

Neogüelfisme ò que vol una futura nació unificada liderada pel Papa de Roma. Aquest moviment venia encapçalat per Gioberti, un capellà filòsof i polític. Considerava que la Itàlia havia de ser federal, i el Papa havia d'ostentar el càrrec de forma vitalícia.

- Per altra banda hi ha una **recuperació dels estudis històrics** per saber d'on venim, qui som i què i qui volem ser.
- **Corrent revolucionari de Garibaldi** ò Home de tradició conspirativa i revolucionària. A les revolucions de 1830 Garibaldi hi està implicat, s'exilia a Brasil, però al 1848 torna per participar en la revolució en la lluita contra els austríacs, però és derrotat. Al 1848 crea amb Mazzini la República Romana, que fracassa, i ha de fugir. És atrapat a Piemont, on després de ser posat en llibertat crearà el procés d'unificació italiana al costat del Comte de Cavour (1er ministre de Piemont). Es crea el Risorgimento al regne de Piemont de la mà de Cavour i el rei Víctor Manuel II.

Esquema de la unificació italiana

- **Del 1804 al 1814** ò Fase final de les guerres napoleòniques.
- **Del 1814 al 1848** ò Grans moviments revolucionaris que volen assolir la unificació.
- **Del 1849 al 1861** ò Etapa de la unificació. Moment decisiu. Pretén internacionalitzar el procés pq sense del recolzament d'una altra potència no s'arribarà a enlloc. Per tant s'utilitzen els diversos conflictes d'Europa per interrelacionar-los. El primer moviment és la Guerra de Crimea, on moren molts soldats italians. Cavour demana a França i GB que actuïn a favor de la unificació italiana.
- Al **1859** hi ha la guerra contra els austríacs, que acaba amb el Tractat de Villafranca, entre l'emperador d'Àustria i el rei de França, que fa que els austríacs abandonin el nord d'Itàlia.
- Al **1860** annexionen els territoris de PC i tots els ducats. Garibaldi organitza l'expedició dels 1000 camises roges i ocupen el Regne de Nàpols.
- Al 1861 Víctor Manuel II és proclamat rei d'Itàlia.
- Entre 1861 i 1870 es completa definitivament la unificació. Primer incorporant LV a causa de la Guerra Austro-prussiana, i a resultes de la guerra Franco-prussiana cauen els Estats Pontificis.

Conclusió ò La unificació Italiana es fa sota paràmetres liberals i sota el consentiment del poble. Comencen a manar, però, els de centres. La nova Itàlia unificada és en el fons conservadora, encara que creï un nou estat, i a més a més segueix havent-hi diferències socioeconòmiques entre el nord i el sud.

3.5 El procés d'unificació alemany.

És un projecte extremadament conservador, fins i tot reaccionari. És un procés fet des de dalt, una unificació que no elimina les velles classes dominants. La figura que ho liderarà tot serà **Bismarck** (prussià). Ell sabia que per engegar el procés calia engrescar a les classes populars, i la manera més fàcil de fer-ho va ser buscant un enemic exterior (Àustria). El primer que fa és modernitzar l'exèrcit prussià i deixar-lo a mans del mariscal Von Moltke.

Al 1866 esclata la guerra austro-prussiana i es demostra que Prússia és superior a Àustria en la guerra de Sadowa. Com a resultat Prússia annexiona els Ducats Danesos, Frankfurt, l'estat de Hesse... En conseqüència s'acaba la influència d'Àustria sobre Alemanya, i al 1867 es constitueix oficialment La Confederació de l'Alemanya Nord. El problema era que França no volia que Alemanya es convertís en una gran potència, i per tant promogué en els estats del Sud La Confederació alemanya dels estats del Sud. Com que ha intervingut en els afers d'Alemanya el camí per a la Guerra està obert. Bismarck aprofita aquest esdeveniment per potenciar la ira nacional cap a França. Després d'una guerra el Rei de Prússia es proclama emperador d'Alemanya al Palau de Versalles.

3.6 La problemàtica liberal-nacional. Revolucions del 1868 i la república de 1873.

Al setembre de 1868 hi ha el cop d'estat que destrona a Isabel II, i aquest acta té diferents connotacions segons el lloc de l'Estat. A Catalunya, per exemple, és l'inici del moviment republicà antiborbònic.

Al gener de 1869 es celebren les eleccions a Espanya i a Catalunya triomfen els republicans federals, però Catalunya és l'excepció de l'estat Espanyol.

Seguint la doctrina del pacte federal els catalans fan el pacte de Tortosa mitjançant el qual es volien establir vincles amb els països que havien format part de la Corona Catalanoaragonesa, i a més volen que Espanya es converteixi en una república federal.

L'autèntic federalisme ve des de baix, amb el consentiment del poble. Mai pot ser una concessió de poder. Hi ha una gran coincidència entre territoris amb identitat històrica pròpia i zones que volen ser federals.

Tot plegat acaba amb la República de 1873 que durà només 11 mesos. Pel que fa a la resta de l'estat, volia ser una república unitària, mentre que Catalunya volia una República federal.

El règim era una república, però el parlament era monàrquic. Al gener de 1874 hi ha un cop d'estat i la restauració de la monarquia, que proclama com a rei Alfons XII (el fill d'Isabel II).

L'Espanya de la restauració es veu en el poder l'alternança de entre liberals i conservadors amb els republicans de guarnició. És un règim democràtic però hi ha manipulació de vots. Els republicans només serveixen per donar pluralisme al panorama polític.

L'any 1833 hi ha un intent d'estat català amb pròpia constitució dins l'estat Espanyol. En aquesta Constitució es deia que Catalunya era sobirana i autònoma, que el sistema era estatal i que tindria el propi exercit. És un acte intranscendent, només una declaració d'intencions.

Al 1894 surt el programa del Partit Federal que aspirava a presentar solucions als problemes econòmics, agraris, però era tant republicà que no agradà. Els repetits fracassos fan que alguns dels republicans federals s'apartin i creïn el seu propi partit amb una nova corrent política.

Valentí Almirall publica Lo Catalanisme al 1886. És el tret de sortida del republicanisme popular. Al 1880 hi ha el 1er Congrés Catalanista que marca l'inici del moviment catalanista.

Al 1885 es presenta al Rei Alfons XII el Memorial de greuges (ò declaració de principis i catalanisme enfront al centralisme).

Al 1891 neix el catalanisme conservador La unió catalanista i es publica a Manresa Les bases de Manresa. A finals del S XIX s'anava estenent, i el moment més important és al 1901 quan els partits catalans aconsegueixen victòria absoluta. Hi ha hegemonia del catalanisme fins al 1931, quan es funda ERC.

Tema 4: El sindicalisme, el socialisme, internacionals obreres: El moviment obrer organitzat a la societat industrial.

- **Gran Bretanya, pàtria del sindicalisme modern. Sindicats, ludisme, cooperativisme, i cartisme.**

Després de les revolucions a Europa, a partir de 1830 s'estableix l'hegemonia de la classe burgesa, tant a nivell polític com a nivell social. A la banda contrària hi ha el proletariat, i les classes modestes, que s'adonen que no tenen drets polítics, i intentaran obtenir-los via il·legal com amb les insurreccions, les vagues, organitzant-se en sindicats... Els sindicats serveixen per controlar l'oferta de treball i negociar amb els empresaris i aconseguir drets. Aquests moviments són reprimits i acaben amb la revolució del 1848.

El naixement del moviment obrer organitzat cal cercar-lo a la Zona ½ del S XVIII a Anglaterra, que és la pàtria del sindicalisme modern. Els seus antecedents són:

- Moviments radicals per a la reforma constitucional.
- Al 1760 moviments al voltant de la *Society of the Bills of Rights*.
- Al 1780 es crea l'organització *London Revolution Society*.

A finals del S XVIII en la societat anglesa hi ha un augment del moviment intern que reclama drets polítics i socials, a més a més reben influència de les revolucions anglesa i francesa. Les reivindicacions es dinamitzen gràcies als intel·lectuals, els artesans... A l'any 1792 apareix un text escrit per Tom Paine que es diu The Rights of men. Hi ha una conscienciació del sector artesanal per a la millora dels seus drets polítics, i en conseqüència apareixen els primers Trade Unions a Anglaterra (que es remunten al 1720) Malgrat les diverses prohibicions es mantindran.

Els fenòmens que organitzen el moviment anglès al S XIX són:

- **LUDISME** ð Una de les primeres estructuracions que es dona entre 1808 i 1818, moment en que el moviment té molta força. El ludisme consisteix en destrucció de màquines per part dels obrers perquè els prenen la feina. Darrera la façana visceral de l'acció hi ha una organització important. L'objectiu de destruir les màquines és el de poder recuperar els llocs de treball, controlar el mercat de treball i poder negociar les condicions de treball. Hi ha un intent de controlar el mercat de treball, i la protesta estimula la solidaritat entre els obrers. Aquest moviment és especialment dur perquè les prohibicions del govern també són dures, en detriment d'artesans i treballadors. Es crea un buit pq desapareix el proteccionisme i es prohibeixen les organitzacions sindicals. Paralelament a la vessant industrial també hi ha una part agrícola que entre 1830 i 1831 té un moment important contra la mecanització agrícola. Tot relacionat amb la guerra Napoleònica (pq els joves marxen a lluitar, i han de ser substituïts per mà d'obra).
- **TRADE UNIONS I COOPERATIVISME** ð
 - ◆ **TRADE UNIONS** ð originàriament eren societats de resistència i de caràcter mutual. Les primeres que apareixen són de caràcter local i a nivell d'oficis. Agrupa sobretot als treballadors tèxtils de l'oest i el centre de GB. En un primer moment són tolerades, però després seran prohibides, per les Combination Laws, a tota GB. Malgrat tot segueixen prosperant, i al 1824 ja eren a tota GB. Cap al 1830 les TU ja depassen l'àmbit local per convertir-se en grans organitzacions de caràcter nacional. Hi ha dos focus de difusió del sindicalisme:
 - Manchester i Lankashire ð És on es funda el primer sindicat modern. Es fa al 1829 el Congrés Nacional on assisteixen diferents persones de tota Europa. També es funda l'associació reivindicativa anomenada National Assotiation

for the Protection of Labour, q p.ex: reivindicaven les 10 hores diàries de treball.

- Londres ò Al 1831 es funda la Unió nacional d'obriers, al darrera hi havia les organitzacions cartistes.

◊ COOPERATIVISME ò Fundat per Robert Owen al 1833. Aconseguí reunir un congrés a les diferents tendències del socialisme i gent de les cooperatives. Pretenia que les cooperatives adquirissin una estructura nacional.

Volien que tingués dues bases:

- Cooperativisme de producció per posar en marxa mètode de treball sense caure en proletarització. Sistema alternatiu al sistema capitalista industrial.
- Cooperativisme de distribució (ò comercialització del producte acabat). Arribar directament al consumidor sense intermediari.

Les cooperatives tenen dos pilars fonamentals la producció i la distribució. Al 1834 es funda, a resultes d'aquest congrés, la GNCTU (ò gran unió nacional de consolidat dels oficis). Rebé gran quantitat d'afiliats, però al 1834 es dissolgué pq hi havia contradiccions internes i pressions dures per part dels estats. Malgrat tot:

- Creà diverses cooperatives.
- Instruí als seus socis
- difonen les idees d'Owen.
- S'estimula la forma de vida comunitària.
- Coordinació dels moviments sindicals i vaguista.

Entra en crisi pq subestimen el poder d'apatabilitat del capitalisme. Un altre error és que eliminen la competència i per tant fan el que volen amb el mercat i productes de menys qualitat. El cooperativisme ingenu mort al 1840, però sobreviu en la seva faceta més adaptable. S'adapta al mercat i adquireix estructura més racional, el **SISTEMA COOPERATIU DE ROCHDALE**. És una botiga de venda de productes d'alimentació on un seguit de socis hi participen. Els principis bàsics del cooperativisme de Rochdale:

- Repartiment anual segons aportacions i despeses de cada soci.
- Totes les ventes es fan al comptat.
- Lliurament d'un interès fix sobre el capital invertit en la cooperativa.
- Democràcia total. Un vot per soci.
- Lliure adhesió a la cooperativa.

- **CARTISME:** Moviment obrer organitzat que agafa les herències de les Trade Unions i del cooperativisme. A més a més ha de tenir un component polític . Les reivindicacions que porten a terme serveixen per aconseguir igualtat política. No n'hi ha prou amb demanar millors sous i fundar cooperatives, cal que els obreres es representin a ells mateixos i als seus interessos. El Cartisme es desenvolupa quan a l'1832 hi ha un sentiment de frustració per la reforma electoral. Hi ha un augment del malestar social i una radicalització dels ànims dels sectors marginats de la població. A l'estiu del 1834 davant les protestes dels obrers hi ha una repressió dura, s'adonen que cal una organització més eficaç. A l'any 1836 Lovet crea l'Associació de Treballadors de Londres. Al 1837 Lovet, Place i

Hetherinton redacten La carta del poble. Tenia 6 punts principals:

- ◊ Sufragi universal masculí.
- ◊ Renovació anual del parlament.
- ◊ Vot secret.
- ◊ Immunitat parlamentaria.
- ◊ Supressió del cens per ser elegit diputat.
- ◊ Revisió dels drets de les diferents circumscripcions.

Tot són demandes polítiques. El moviment passa per tres etapes:

- ◆ **1837–1839 Etapa fundacional** ð Grans concentracions de masses. El parlament rebutja la seva demanda de drets polítics recolzat per 1.250.000 firmes, la qual cosa gairebé provoca una guerra civil.
- ◆ **1840–1842 Etapa d'articulació del moviment** ð Es funda l'Associació Nacional Cartista liderada per F. O'Connor. Intenten rebre suport de les Trade Unions (que no cooperen). Tornen a demanar a la cambra dels comuns el reconeixement dels seus drets però és rebutjat altre cop. Es divideixen entre:
 - ◊ Els que volen passar a l'acció directa
 - ◊ Els que volen augmentar les pressions polítiques.
 - ◊ Els que marxen al camp i funden cooperatives.
- ◆ **1847–1848 Evolució del moviment cartista** ð El terreny d'acció és menys polític i més sindical. Època de decadència del moviment a les zones mineres. Tornen a presentar les seves reivindicacions a la cambra dels comuns i torna a ser rebutjada. Època de creixement econòmic.

A partir de 1850 els moviments obrers emprenen un nou camí cap al sindicalisme més reformista (amb propostes més moderades). Són sindicats d'obriers especialitzats que es poden permetre la quota d'estar afiliats a un sindicat. Els nous sindicats estan per primera administrats per les mateixes persones durant un període llarg de temps. Es crea una aristocràcia obrera.. El reconeixement dels drets polítics dels obrers qualificats al 1870 divideix la classe obrera. La domesticació de la classe obrera es porta a terme a través de falsos espills com:

- Expansió colonial britànica (imperialisme social).
- Difusió del pensament conservador, com la moral victoriana.
- Difusió de les campanyes de temprança (tendència a la moderació).
- Progressiva escolarització doctrinària.

Tot i que el cartisme desapareix, repercuteix en la societat, concretament en la II reforma electoral de 1867 (ampliació del número de persones amb dret a vot).

Al 1888 hi ha a GB 750.000 treballadors sindicats, encara que només representaven el 5% dels treballadors de GB. La baixa afiliació comporta conseqüències polítiques com el fet que el partit laborista al 1890 només te 8 diputats a la cambra baixa.

5.2 Organització del moviment obrer a França

França és la pàtria del moviment obrer socialista, encara que també hi havia altres formes d'organització.

COMPAGNONNAGE ð Hom s'incorporava en aquesta mena de societat a través d'un procés iniciàtic

anomenat *Tour de França* que els portava per tot el país i els donava feina allà on anaven. Aquest procés convertia als companys en treballadors especialitzats.

SOCIALISTES UTÒPICS ð Adquireixen gran importància en l'estructuració obrera en la revolució de 1830 (caiguda de la monarquia borbònica). El canvi no provoca cap millora econòmica ni social. En conseqüència hi ha la revolta dels CANUT (teixidors de la seda a Lyon) Era una indústria protoindustrial. La revolta comença per la retallada de salaris que els impedeix comprar pa, i acaben per demanar una mesura proteccionista per a la seda. Es produeix a poc a poc el despertar de la consciència de classe dels obrers pq es viu un procés accelerat d'industrialització (que implica una proletarització amb la resulta de la disminució del nivell de vida). França és el microclima on neix el socialisme utòpic.

- **Saint Simon** ð Era un científic elitista (antidemocràtic i antiigualitari). Era cosmopolita, obert al món i a la tècnica. Considerava que la història era un creixement i un desenvolupament i un decreixement i una crisi. Això ho relacionava amb el seu concepte de la lluita de classes (lluita de treballadors contra no-productors). El seu pensament crea escola com el positivisme de Comte, l'industrialisme de Lesseps, els obreristes com Bazard (que creia que la societat havia d'estar dirigida pels treballadors més capaços, per tant també era elitista).
- **Cabet** ð Plantejava absoluta abolició de la propietat privada. En el seu llibre *Viatge a Icària*, Icària era per a ell el model ideal de societat. Democràcia representativa, col·lectivisme, treball obligatori i regulat. La família era la peça clau de la societat.
- **Blanc** ð Idees poc utòpiques pq eren viables. Fou l'iniciador de la revolució de 1848. Impulsà els tallers Nacionals (les cooperatives on hom podia aconseguir treball). Abolicionista de l'esclavitud, partidari del sufragi universal, reformista. Les preocupacions socials sorgeixen de les implicacions de la proletarització. Vol solucions pq no hi hagi víctimes del progrés.
- **Blanchi** ð Representant de l'ala més radical de l'esquerra jacobinista de la revolució de 1789. La insurrecció és la solució. Aquests grups petits estan entrenats especialment per desencadenar la revolució. I després la població s'hi afegiria. No creia en la democràcia, sinó en la dictadura. Era un socialista revolucionari partidari dels complots.
- **Fourier** ð Fill de comerciants i de pare autoritari. Fou vinculat a lògies maçòniques i a moviments marginals. Considerat com un boig perillós. Fou corredor de comerç i adquirí coneixement del país. Al 1808 desenvolupa la teoria dels 4 moviments en la que defensava que la humanitat està subjecte a dinàmiques d'atracció que són inspiració divina, per tant no s'ha de resistir a ella. Legitima les funcions instintives de l'home. Critica a la civilització del capitalisme industrial ð origen de tots els mals socials. Proposa una alternativa anomenada Falansteri.

5.3 Dels orígens del socialisme científic a l'articulació de la primera internacional.

Els estats alemanys estaven, en l'època de 1810 a 1848, en estat pre-revolucionari i revolucionari. Apareixen corrents, (a part dels demòcrates i liberals) socialistes, que desenvolupen en el que diem SOCIALISME CIENTÍFIC.

El liberalisme desitjava que la burgesia participés en la política d'una forma legal. Volia reformes fins a cert punt.

Els demòcrates radicals volien el sufragi universal, la república i la sobirania popular. Aquests demòcrates estaven cada cop més lligats a la filosofia de l'esquerra Hegliana.

El moviment demòcrata es nodreix d'aquesta esquerra. Els universitaris de Berlín es van organitzar en un moviment que s'anomenava FREIEN, que tenien com a líders BAUER i STRINER. Defensaven un plantejament crític contra la societat de la seva època (massa intel·lectual, tant que consideraven que passa a

l'acció en el camp de la política era rebaixar-se. Malgrat aquesta actitud alguns es van implicar en l'anàlisi dels problemes socials de l'època a Alemanya.

El socialisme alemany apareix a través d'un grup de pensadors socialistes que publiquen, una mica més tard que els seus homòlegs anglesos i francesos. Són principalment exiliats d'Alemanya, com és el cas de W. WEITLING que rep una subvenció de La lliga dels justos per escriure al 1838 el llibre La humanitat tal com és i tal com hauria de ser que presentava a la classe obrera com la salvadora de la humanitat.

FEUERBACH ò És el pare del socialisme alemany. Escriu L'essència del cristianisme, llibre en el que diu que l'home ha projectat el millor de si mateix en un Déu, en un món més enllà de la vida i perfecte. Resulta que ha gastat les seves energies en això i s'ha oblidat de canviar aquest món, que és en el que viu, perquè sigui millor. Elabora, en base a aquestes afirmacions, **la teoria de l'alienació**.

M. HESS ò Creia que s'havia d'implantar en el món el socialisme basat en una bona voluntat humana, l'altruisme i el rebuig a l'egoisme. S'articulava en el corrent anomenat SOCIALISME VERITABLE. Queden estancats en el seu plantejament poc real, encara que cap al 1840 té força èxit. Fracassa perquè no analitza les causes de l'esdevenir social.

MARX ò Havi freqüentat els Freien, col·laborat al 1842 amb els liberals de Renània. A partir de 1844 a causa de les relacions amb Engels i després de llegir La situació de les classes socials a l'Anglaterra industrial, evoluciona cap a la seva faceta més política. Marx en el seu treball Tesis sobre Feuerbach adopta la teoria de l'alienació. Es desmarca del socialisme utòpic i a La ideologia alemanya exposa la teoria del materialisme històric i la teoria del comunisme com a moviment real destinat a alliberar i emancipar la classe obrera i liquidar el capitalisme. Al 1848 Marx, juntament amb Engels, aconsegueix publicar El manifest comunista, clar exemplar del socialisme científic. Diu que el motor de la història és la lluita de classes, i que si els obrers volen eliminar el capitalisme s'han d'aliar amb la classe burgesa potencialment revolucionària.. Considera que la societat capitalista és injusta i per canviar-ho proposa dos programes:

- Aliació amb la burgesia a curt termini.
- Triomf de la societat comunista a llarg termini i arraconament de la burgesia.

Aquesta aliança entre obrers i burgesia provoca certs problemes perquè costa entendre que aquesta aliança és una fal·làcia perquè tene interessos molt diferents. Aquesta realitat es fa palesa al 1871 quan hi ha la Comuna de París. (ò inatauració a París d'un govern revolucionari), i és quan la burgesia es posiciona al costat de l'antic règim.

Segons Blànchi la vida és un tomb sobre les mateixes coses, sembla l'etern retorn. La visió del progrés és que no existeix, considera que no hi ha res a fer.

La Primera Internacional

La internacionalitat del moviment obrer era, en el pensament dels socialistes, una de les fites més importants per aconseguir.

Del món del socialisme, l'anarquisme i el comunisme sorgeix la consolidació d'aquests, i la força per crear la Primera Internacional. De l'augment de la força dels diferents corrents coincideix amb la dinàmica política basada en negar la legitimitat d'aquestes organitzacions. Apliquen la repressió per apartar-los.

La Primera Internacional (AIT)

Es funda a Londres al 1864. Els pares fundadors provenen de tendències obreristes diferents. Es pot trobar des de seguidors de Proudon, demòcrates, sindicalistes... Neix com a una organització heterogènia. S'escull un comitè internacional provisional, que pren les funcions d'administració. Eren majoritàriament exiliats polítics.

Un dels principals autors era Marx, que s'encarregà de redactar els estatuts i el document inaugural. Contenia aquests trets bàsics:

- L'emancipació dels obrers prové d'ells mateixos.
- La dependència econòmica dels obrers és causa de la seva esclavitud moral, psicològica, física i política.
- El problema de l'emancipació obrera és internacional.
- Nunca mas deberes sin derechos.

A partir de 1866 fins al 1869 la Primera Internacional s'expandeix, i comença a celebrar Congressos en diferents ciutats d'Europa. En un d'aquests Congressos es discutia sobre la posició que havia de prendre la classe obrera davant la guerra, la igualtat de sexes... Els discursos bàsics eren:

- **Definició de socialisme** ð Durant al S XIX el socialisme era molt variat, tant que un socialista ho podia ser Marx com Owen, com els utòpics francesos. En definitiva un socialista era aquell que s'oposava al excessos del liberalisme industrial i que reclama cert intervenionisme estatal. Mica en mica s'imposà el que els socialistes havien de comulgar amb la socialització dels mitjans de producció. Pq aquest fenomen es donés va caler que qualssevol moviment fora d'aquell límit fos marginat. Sinó no es podria haver convertit mai en el corrent hegemònic. Al 1865 es celebra el segon Congrés de l'AIT, en el qual hi ha enfrontació entre dues postures:
 - Socialistes Marxistes.
 - Seguidors de Proudon.

Lentament s'imposà la postura marxista, fins que al Congrés de Bruseles al 1868 l'AIT adopta finalment i de forma oficial el corrent marxista. Aquest Congrés es decideix que s'ha de lluitar perquè tot sigui propietat col·lectiva.

2. Com s'estructura i funciona l'AIT ð Hi ha dues postures: El poder central fort, o llibertat i descentralització. És al 1866 quan, en el Congrés de Ginebra, que es decideix que s'ha de fomentar a cada país, una federació que els representi. Així que al 1867 l'AIT es defineix com una organització internacional que coordina totes les federacions (federacions Regionals del país tal). És una federació d'organitzacions territorials. Els sindicalistes revolucionaris cada cop estan més marginats per radicals. Existeix una contraposició entre les postures marxista (poder centralitzat) i anarquista (poder descentralitzat). Sorgeix la decadència de l'AIT i finalment la seva desarticulació. Però entre 1866 i 1869, malgrat la controvèrsia creix molt. Era una organització temuda pels governs, el veien com un enemic a combatre. Al 1870 hi a l'enfosament de l'AIT quan les tropes Franco-prussiane assetgen París en el moment que es declara la III República i s'escull de president a l'ex-monàrquic Thiers. Al març de 1871 els sectors més radicles s'aixequen en armes contra el govern. La guardia nacional resisteix i Thiers ha de fugir de la ciutat cap a Versalles, que ajudat per l'exèrcit prussià lluita contra el moviment obrer organitzat. Ex crea la Comuna de París, altament revolucionaria, i per aquesta raó es culpa a l'AIT de tot el muntatge. El govern de Thiers acaba per controlar la Comuna de París. Comença la repressió. La repressió és forta pq es demostra que el govern obrer és factible, i això no ho volia ningú. Aquests fet fa que es prohibeixin les federacions regionals. Al 1872 es celebra el Congrés de l'AIT a la Haya, hi ha una disputa entre Marxistes i anarquistes. Marx aconsegueix que Bakunin i els anarquistes siguin expulsats.